

EURÓPSKA
KOMISIA

VYSOKÁ PREDSTAVITEĽKA
ÚNIE PRE
ZAHRANIČNÉ VECI
A BEZPEČNOSTNÚ POLITIKU

V Bruseli 10. 11. 2016
JOIN(2016) 49 final

**SPOLOČNÉ OZNÁMENIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE,
EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU
REGIÓNOV**

Medzinárodná správa oceánov: program pre budúcnosť našich oceánov

{SWD(2016) 352 final}

1. OCEÁNY AKO CELOSVETOVÁ VÝZVA A PRIORITA

Oceány majú kľúčový význam pre budúcnosť Európskej únie a mnohých krajín sveta. Ponúkajú veľký potenciál na posilnenie rastu, zamestnanosti a inovácií. Produkcia celosvetovej morskej ekonomiky sa odhaduje na 1,3 bilióna EUR, tento údaj by sa ale do roku 2030 mohol viac než zdvojnásobiť¹.

Oceány zohrávajú kľúčovú úlohu pri regulácii klimatického systému. Produkujú polovicu nášho kyslíka a absorbujú väčšinu nadmerného svetového tepla a približne 25 % emisií CO₂². Mnohé ostrovy (vrátane malých ostrovných rozvojových štátov) a pobrežné krajiny sú závislé od morských zdrojov a ohrozené potenciálnymi vplyvmi ľudskej činnosti na ochranu a udržateľné využívanie. Je veľmi dôležité, ako s oceánmi zaobchádzame. Niektoré z najnaliehavejších globálnych výziev – vrátane zmeny klímy, chudoby, bezpečnosti, výživných potravín a ich dostatočného množstva pre obyvateľstvo, ktoré podľa odhadov dosiahne do roku 2050 deväť miliárd – možno účinne riešiť len vtedy, ak oceány budú bezpečné, spoľahlivé, čisté a udržateľne riadené.

Naše oceány sú ohrozené nadmerným využívaním prírodných zdrojov, zmenou klímy, okysľovaním, znečisťovaním a poklesom biodiverzity. Morské a pobrežné hospodárstva sa rozvíjajú na celom svete, ale ich úspech závisí od lepšej udržateľnosti. Prístup k námorným cestám niekedy narúša nezákonné správanie, narastajúce pirátstvo, ozbrojené lúpeže a iné formy trestnej činnosti páchanej na mori. Úsilie o presadenie pobrežných alebo námorných pohľadávok mimo rámca stanoveného Dohovorom Organizácie Spojených národov o morskom práve (UNCLOS) prostredníctvom zastrašovania, nátlaku alebo účinnosti môže mať vplyv nielen na regionálnu stabilitu, ale aj globálne hospodárstvo. Povedomie o nezákonných činnostiach v námornej oblasti je kľúčovým faktorom umožňujúcim udržateľné riadenie založené na stanovených pravidlách.

Presné a aktuálne informácie o stave morských zdrojov a ekosystémov zostávajú aj naďalej výzvou. Technologický pokrok potrebný na zachovanie udržateľného rozvoja námorných činností závisí od lepšieho výskumu.

Všetky tieto výzvy boli uznané na celosvetovej úrovni. Na konferencii na najvyššej úrovni Rio+20 sa hlavy štátov a predsedovia vlád zaviazali chrániť a obnovovať ekosystémy oceánov a morí a riadiť zdroje oceánov udržateľným spôsobom v súlade s medzinárodnými právnymi predpismi, aby sa tak dosiahli všetky tri rozmery udržateľného rozvoja. Európska únia sa zaviazala k takémuto integrovanému prístupu.

V programe trvalo udržateľného rozvoja OSN do roku 2030 sa ochrana a udržateľné využívanie oceánov stanovilo ako jeden zo 17 cieľov udržateľného rozvoja (Sustainable Development Goal – SDG 14) a za súčasť úzko prepojeného programu. Ochrana a udržateľné využívanie oceánov sa po prvýkrát riešia spolu s ostatnými najnaliehavejšími svetovými problémami udržateľnosti v rámci všeobecnej globálneho politického programu a táto problematika sa zohľadní vo viacerých cieľoch udržateľného rozvoja (SGD) a iných cieľoch³. Svetové spoločenstvo musí teraz tieto záväzky premietnuť do praxe. EÚ sa plne zasadzuje za tento cieľ. Opatrenia stanovené v tomto spoločnom oznámení sú neoddeliteľnou súčasťou reakcie EÚ na program trvalo udržateľného

¹ *The ocean economy in 2030 (Morská ekonomika v roku 2030)*, OECD Publishing, Paríž (2016).

² *Zmena klímy 2014 – Dôsledky, adaptácia a zraniteľnosť*, IPCC Piata hodnotiaca správa WGII, kapitola 6.

³ S oceánmi a pobrežiami súvisia ďalšie SDG. Okrem SDG 14 (oceány) sú to ciele ako odstránenie chudoby (SDG 1), potravinová bezpečnosť a udržateľné poľnohospodárstvo (SDG 2), zdravie (SDG 3), pitná voda a sanitácia (SDG 6), moderné energie (SDG 7), rast zamestnanosti (SDG 8), klíma (SDG 13), ekosystémy a biodiverzita (SDG 15) a partnerstvá (SDG 17).

rozvoja OSN do roku 2030. Ide zároveň o prioritu v rámci globálnej stratégie v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky⁴.

1.1. POTREBA LEPŠEJ SPRÁVY OCEÁNOV

Využívanie oceánov a ich zdrojov sa riadi dohovorom UNCLOS. Tento dohovor podporujú rámcové regionálne a medzinárodné inštitúcie a medzinárodné fóra zodpovedné za ďalšiu reguláciu odvetvových činností, ku ktorým dochádza na mori⁵. Tento rámec stanovuje rozsiahly súbor pravidiel a zásad. Je však dosť rôznorodý a nekoordinovaný. V súvislosti s globálnym konsenzom je nutné riadiť morské prostredie a morské aktivity človeka vrátane pozemných činností, ktoré majú vplyv na oceány, účinnejšie s cieľom riešiť rastúci tlak na oceány.

Konzultácie Komisie⁶ v roku 2015 potvrdili, že súčasný rámec nezabezpečuje udržateľné riadenie oceánov:

- Rámec je neúplný a treba ho ďalej rozvíjať. Pretrvávajú významné právne nedostatky, a to najmä v súvislosti s ochranou a udržateľným využívaním morskej biodiverzity v oblastiach mimo právomoci jednotlivých štátov. Medzinárodný orgán pre morské dno (ISA) zatiaľ nedokončil ťažobný kódex, ktorým sa stanovujú potrebné predpisy a postupy týkajúce sa ťažby z morského dna;
- Dohodnuté pravidlá a opatrenia často nie sú účinne vykonávané či jednotne presadzované. Ešte sme zďaleka nesplnili celosvetové ciele, akými sú dosiahnutie maximálneho udržateľného výnosu pre rybolov do roku 2015 alebo ochrana 10 % pobrežných a morských oblastí, najmä prostredníctvom chránených morských oblastí (MPA), do roku 2020⁷. Nedostatok včasnej ratifikácie ohrozuje nadobudnutie platnosti dôležitých námorných dohovorov, ako je napríklad Dohovor Medzinárodnej organizácie práce (MOP) o práci v odvetví rybárstva.
- Koordinácia medzi medzinárodnými organizáciami zodpovednými za oceány je nedostatočná. Hoci námorné činnosti sú vzájomne prepojené, väčšinou sú regulované v rámci jednotlivých odvetví. Ku koordinácii medzi medzinárodnými orgánmi, ktoré pôsobia v rôznych odvetviach, často dochádza *ad hoc* alebo vôbec ne-existuje⁸. Organizácie a mechanizmy, ktoré by mohli zohrávať kľúčovú úlohu pri posilňovaní celkového rámca, ako napríklad UN-Oceans alebo Medzivládna oceánografická komisia (IOC), majú často slabé mandáty;

⁴ *Spoločná vízia, spoločný postup: Silnejšia Európa – globálna stratégia pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie* (28. jún 2016).

⁵ Medzi tieto inštitúcie a fóra patrí IMO, pokiaľ ide o námornú plavbu, NAS, pokiaľ ide o ťažbu z morského dna, FAO a RFMO, pokiaľ ide o rybolov, viacstranné dohody o životnom prostredí, regionálne morské dohovory a ďalšie opatrenia na ochranu a udržateľné využívanie morského prostredia a IOC organizácie UNESCO, pokiaľ ide o vedecký výskum mora. Dohovor UNCLOS stanovuje aj jurisdikčný mechanizmus na povinné mierové riešenie sporov týkajúcich sa jeho výkladu alebo uplatňovania: Medzinárodný tribunál pre morské právo.

⁶ http://ec.europa.eu/dgs/maritimeaffairs_fisheries/consultations/ocean-governance/doc/ocean-governance-summary_en.pdf

⁷ *Program trvalo udržateľného rozvoja OSN do roku 2030*, cieľ udržateľného rozvoja č. 14.5 a *Strategický plán na roky 2011-2020*, cieľ v oblasti biodiverzity z Aichi č. 11.

⁸ Napr. Dohovor o biologickej diverzite/Medzinárodná námorná organizácia, Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo/regionálne organizácie pre riadenie rybárstva, Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín/ Dohovor o biologickej diverzite.

- Nezákonné a trestné činnosti majú významný vplyv na hospodárske subjekty, morské prostredie a ľudí pracujúcich v námornom odvetví. EÚ zlepšila svoj vlastný bezpečnostný rámec a podporuje medzinárodnú a regionálnu spoluprácu v oblasti bezpečnosti, ale v záujme boja proti protiprávnym činnostiam na mori je potrebné urobiť viac. Nedostatok dôstojnej práce pri výkone niektorých činností súvisiacich s oceánmi zostáva zdrojom obáv. Pracovné podmienky na plavidlách zapojených do protiprávneho konania sú niekedy hlboko pod úrovňou medzinárodných noriem alebo sú dokonca v rozpore s právnymi predpismi, pričom majú priamy vplyv nielen na príslušných pracovníkov, ale aj na schopnosť odvetvia konať udržateľným spôsobom.
- Medzi vnútornými a vonkajšími politikami EÚ je potrebná lepšia koordinácia. Ide napríklad o stratégiu pre región Baltského mora, Čiernomorskú synergiiu, stratégiu EÚ pre región Jadranského a Iónskeho mora, Úniu pre Stredomorie a Severnú dimenziu.
- Zainteresované strany (vrátane podnikov, výskumných pracovníkov a organizácií občianskej spoločnosti) by mali byť lepšie zapojené do prípravy a vykonávania medzinárodného regulačného rámca. To by viedlo k vyššej úrovni súladu a uľahčilo by to vznik doplnkových mechanizmov riadenia, napr. dobrovoľných záväzkov a výmeny najlepších postupov. Riadenie oceánov by malo byť založené na solídnom vedeckom výskume a poznatkoch.

1.2. ÚLOHA EÚ

Na zaistenie bezpečnosti, čistoty a udržateľného riadenia morí sa vyžaduje jednotný medziodvetvový medzinárodný prístup založený na pravidlách. Takýto prístup bude prínosom aj pre občanov EÚ, keďže bude prinášať výsledkov v súvislosti s prioritami, ako sú zamestnanosť, rast, konkurencieschopnosť, udržateľnosť a odolnosť voči klimatickým zmenám, ako aj mier a bezpečnosť. Podpora dobrej správy morských záležitostí založenej na pravidlách pomôže zlepšiť dodržiavanie ľudských práv, posilniť slobodu a demokraciu, vytvoriť rovnaké podmienky na podnikanie a zlepšiť pracovné podmienky na celom svete. To zodpovedá úlohe EÚ ako silného globálneho aktéra.

EÚ má dobré predpoklady na to, aby utvárala medzinárodnú správu oceánov na základe svojich skúseností s vývojom udržateľného prístupu pri riadení oceánov, a to najmä prostredníctvom svojej politiky v oblasti životného prostredia (konkrétne rámcovej smernice o morskej stratégii), integrovanej námornej politiky (konkrétne smernice o námornom priestorovom plánovaní), reformovanej spoločnej rybárskej politiky, politiky boja proti nezákonnému, nenahlásenému a neregulovanému (NNN) rybolovu a politiky námornej dopravy.

EÚ takisto vytvorila súbor bezpečnostných nástrojov, ktoré majú slúžiť na prepojenie medzi vnútorným a vonkajším rozmerom bezpečnosti. Jej globálna stratégia v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky potvrdzuje potrebu vytvoriť „prepojenejší“ prístup – medzi vnútornými a vonkajšími aspektmi politík, v rámci vonkajších politík a medzi členskými štátmi a inštitúciami EÚ. Treba rozvíjať súčinnosť s inými politikami (napr. politika kybernetickej bezpečnosti, kybernetickej obrany a obehového hospodárstva) a stratégiami (napríklad stratégia námornej bezpečnosti EÚ⁹ a súvisiace

⁹ *Stratégia námornej bezpečnosti Európskej únie*, 11205/14, prijatá Radou pre všeobecné záležitosti 24. júna 2014.

regionálne stratégie¹⁰). Týmto spôsobom EÚ prispeje k posilneniu správy oceánov a podporí cieľ globálneho rastu a bezpečnosti v námornom odvetví.

Európska únia vypracovala stratégiu námornej bezpečnosti Európskej únie v záujme účinného a komplexného riešenia problémov v oblasti námornej bezpečnosti a ochrany pomocou príslušných nástrojov na medzinárodnej úrovni, úrovni EÚ a vnútroštátnej úrovni. Táto stratégia by sa mala uplatňovať v súlade s týmto oznámením, aby uľahčila medziodvetvovú spoluprácu a podporila potenciál rastu. EÚ aj naďalej aktívne prispieva ku globálnej námornej bezpečnosti, pričom čerpá zo svojich skúseností z boja proti pirátstvu v západnej časti Indického oceánu a prevádzachťvu a obchodovaniu s ľuďmi v Stredomorí, Čiernom a Baltskom mori, ako aj z preskúmavania možností v Guinejskom zálive¹¹, Juhočínskom mori a prielive Malacca.

EÚ spolupracuje v oblasti správy oceánov s dvojstrannými, regionálnymi a viacstrannými partnermi na celom svete a jej hlavným právnym mechanizmom je dohovor UNCLOS. Má strategické partnerstvá a dohody s kľúčovými medzinárodnými aktérmi a partnermi. Aktívne spolupracuje s rôznymi vznikajúcimi mocnosťami. Je zmluvnou stranou mnohých dohôd a dohovorov. EÚ a jej členské štáty sú najväčším svetovým poskytovateľom pomoci.

EÚ by mala na účely zlepšenia správy oceánov a posilnenia koordinácie s medzinárodnými a regionálnymi fórami stavať na existujúcich dojednaniach. EÚ sa v oblasti námornej politiky a morskej ekonomiky aktívne snaží rozvíjať spoluprácu so susediacimi krajinami, a to aj na základe európskej susedskej politiky na východe i na juhu. Významne prispieva aj ku globálnemu riadeniu práce v námornej doprave a k celosvetovému boju proti nútenej práci a obchodovaniu s ľuďmi.

Činnosť EÚ a jej členských štátov musí byť viac prepojená v rámci vonkajších a vnútorných politik. Kombinovaný vplyv všetkých týchto politik výrazne zvýši potenciál pre pozitívnu zmenu. EÚ by mala zabezpečiť súdržnosť opatrení medzi jej vnútornými a vonkajšími politikami v súlade so svojím záväzkom posilniť súdržnosť politik v záujme udržateľného rozvoja. EÚ by mala podporovať súčinnosť s ostatnými politikami EÚ vrátane rozvojovej politiky a stratégií, ako je napríklad stratégia námornej bezpečnosti Európskej únie.

Európska únia má deväť najvzdialenejších regiónov. Tieto regióny sú vzhľadom na ich prínos k námornému rozmeru EÚ a ich umiestneniu v Atlantickom a Indickom oceáne dôležitými aktérmi, ktorí môžu aktívne prispievať k lepšej správe oceánov.

S cieľom zaistiť bezpečné, chránené, čisté a udržateľne riadené oceány Komisia a vysoká predstaviteľka navrhujú 14 súborov opatrení v troch prioritných oblastiach:

- zlepšenie rámca pre medzinárodnú správu oceánov;
- zmiernenie tlaku na oceány a moria a vytvorenie podmienok pre udržateľnú modrú ekonomiku a
- posilnenie medzinárodného výskumu oceánov a zhromažďovanie údajov.

¹⁰ *Stratégia Európskej únie pre Guinejský záliv*, prijatá Radou pre zahraničné veci 17. marca 2014, *strategický rámec Európskej únie pre Africký roh*, prijatý Radou pre zahraničné veci 14. novembra 2011.

¹¹ EÚ vypracovala v roku 2014 stratégiu a v roku 2015 akčný plán pre Guinejský záliv (od Senegalu po Angolu) v nadväznosti na „komplexný prístup“ pri podpore iniciatívy afrických štátov v rámci procesu z Yaoundé, o ktorom rozhodli v júni 2013 hlavy štátov západnej a strednej Afriky.

2. ZLEPŠENIE RÁMCA PRE MEDZINÁRODNÚ SPRÁVU OCEÁNOV

Vychádzajúc z medzinárodného konsenzu, že rámec pre medzinárodnú správu oceánov je potrebné posilniť, budú Komisia a vysoká predstaviteľka presadzovať tieto opatrenia:

Opatrenie 1: Odstránenie nedostatkov rámca pre medzinárodnú správu oceánov

Komisia a vysoká predstaviteľka budú pokračovať v spolupráci s členskými štátmi a medzinárodnými partnermi s cieľom podporiť vykonávanie mnohostranných nástrojov, ktoré boli dohodnuté, ale ešte nenadobudli platnosť. Komisia a vysoká predstaviteľka zintenzívnia svoje úsilie s cieľom podporiť podpisovanie, ratifikáciu, transpozíciu a účinné vykonávanie hlavných nástrojov globálnej správy oceánov, ako je dohovor UNCLOS a jeho súčasné vykonávacie dohody.

Komisia sa bude aj naďalej aktívne zúčastňovať na vypracovávaní právne záväzného nástroja v rámci dohovoru UNCLOS týkajúceho sa ochrany a udržateľného využívania morskej biodiverzity v oblastiach mimo právomoci jednotlivých štátov. Bude naďalej podporovať medzinárodné úsilie zamerané na ochranu morskej biodiverzity na iných relevantných medzinárodných fórach vrátane Dohovoru o biologickej diverzite a Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi.

Komisia a vysoká predstaviteľka budú spolu s členskými štátmi a všetkými zainteresovanými stranami, ako aj medzinárodnými partnermi, príslušným odvetvím a organizáciami občianskej spoločnosti skúmať, ktoré dobrovoľné doplnkové nelegislatívne kroky možno prijať na podporu správy oceánov.

- *Komisia a vysoká predstaviteľka budú spolupracovať s členskými štátmi a medzinárodnými partnermi, aby zabezpečili prijatie, ratifikáciu a vykonávanie hlavných nástrojov globálnej správy oceánov, napríklad plánovanej vykonávacej dohody dohovoru UNCLOS o oblastiach mimo právomoci jednotlivých štátov a Dohovoru MOP o práci v odvetví rybárstva.*
- *Komisia a vysoká predstaviteľka budú podporovať medzinárodné úsilie zamerané na ochranu morskej biodiverzity vo všetkých príslušných medzinárodných inštitúciách.*
- *Do roku 2018 Komisia vypracuje usmernenia týkajúce sa prieskumu a ťažby prírodných zdrojov na morskom dne v oblastiach pod jurisdikciou jednotlivých štátov s cieľom pomôcť pobrežným členským štátom dodržiavať ich povinnosti podľa dohovoru UNCLOS v oblasti ochrany a zachovania morského prostredia.*
- *Komisia a vysoká predstaviteľka budú naďalej vykonávať svoje regionálne iniciatívy mimo EÚ týkajúce sa udržateľného rozvoja morských paniev v spolupráci so všetkými príslušnými regionálnymi a medzinárodnými organizáciami a stratégie, ako sú stratégie týkajúce sa Afrického rohu a Guinejského zálivu, v rámci ktorých sa morská a námorná spolupráca považuje za nástroj na zaistenie bezpečnosti a udržateľného rozvoja.*

Opatrenie č. 2: Podpora regionálneho riadenia rybárstva a spolupráca v kľúčových oblastiach oceánov v záujme odstránenia nedostatkov v regionálnom riadení

Regionálne organizácie pre riadenie rybárstva (RFMO) sú kľúčovými medzinárodnými organizáciami na ochranu a udržateľné využívanie transzonálnych populácií rýb a populácií rýb migrujúcich na veľké vzdialenosti. Zlepšovanie a pravidelné preskúmavanie činnosti týchto organizácií (napr. v oblasti vedeckého výskumu,

dodržiavania zásady transparentnosti a rozhodovania) je ťažiskom činnosti EÚ na týchto fórach.

Väčšina strednej časti Severného ľadového oceánu, ktorý je jedným z najzraniteľnejších morských regiónov na planéte, nepodlieha medzinárodným režimom ochrany alebo riadenia. V súlade s nedávno navrhnutou integrovanou politikou pre Arktídu¹² by sa EÚ mala usilovať o zabezpečenie udržateľného rozvoja v tomto regióne a jeho okolí na základe medzinárodnej spolupráce. Predovšetkým bude podporovať založenie arktickej regionálnej organizácie pre riadenie rybárstva/vypracovanie dojednania na ochranu biodiverzity prostredníctvom zriadenia chránených morských oblastí.

Iné regionálne stratégie EÚ (napr. pre Guinejský záliv a Africký roh) by mali byť nápomocné pri zlepšovaní ochrany a riadenia populácií rýb a mali by poskytovať rámec na boj proti NNN rybolovu.

- *Komisia bude spolupracovať so svojimi medzinárodnými partnermi pri zakladaní regionálnych organizácií pre riadenie rybárstva alebo vypracúvaní dojednaní v súvislosti s doposiaľ nepokrytými druhmi a oblasťami. EÚ bude predovšetkým podporovať mnohostrannú dohodu, ktorá bude brániť neregulovanému rybolovu na širom mori v strednej časti Severného ľadového oceánu, kým sa nezriadi regionálna organizácia pre riadenie rybárstva/nezačne platiť príslušné dojednanie.*
- *Do roku 2020 bude Komisia podporovať modernizáciu Výboru pre rybolov v stredovýchodnom Atlantiku a Rybárskej komisie pre stredozápadný Atlantik. Takisto bude podporovať regionálne rybárske organizácie a iniciatívy na zlepšenie spolupráce medzi krajinami v otázkach ako NNN rybolov.*
- *Komisia bude podporovať zlepšovanie fungovania existujúcich regionálnych organizácií pre riadenie rybárstva, a to najmä podporovaním pravidelných prieskumov ich činnosti.*

Opatrenie č. 3: Zlepšenie koordinácie a spolupráce medzi medzinárodnými organizáciami a vytváranie oceánskych partnerstiev v oblasti riadenia oceánov

EÚ by mala prispieť k zlepšeniu koordinácie a spolupráce medzi medzinárodnými organizáciami s mandátmi súvisiacimi s oceánmi. To by mala docieľať prostredníctvom memoránd o porozumení a dohôd o spolupráci, vďaka ktorým by sa zlepšila koordinácia medzi subjektmi, ktoré majú rovnaké alebo vzájomne sa dopĺňajúce ciele. Komisia zväží obnovenie tzv. procesu z Kóbe v prípade regionálnych organizácií pre riadenie rybárstva zaoberajúcich sa lovom tuniakov a jeho rozšírenie na všetky regionálne organizácie pre riadenie rybárstva. EÚ bude tiež podporovať úlohu multilaterálnych mechanizmov spolupráce, ako napríklad UN-Oceans – najmä v kontexte preskúmania jeho mandátu v roku 2017 – IOC, ISA a kontinentálnych a regionálnych organizácií, ktoré vypracovali stratégie na ochranu a zachovanie hodnoty morí.

Komisia uskutočňuje dvojstranné dialógy o námorných záležitostiach a rybárstve s kľúčovými oceánskymi aktérmi, ako sú Austrália, Kanada, Čína, Japonsko, Nový Zéland a Spojené štáty. Tieto dialógy plánuje počas nasledujúcich piatich rokov postupne

¹² Spoločné oznámenie o integrovanej politike Európskej únie pre Arktídu, JOIN(2016) 21 final.

povýšiť na „oceánske partnerstvá“. Tým sa posilní spolupráca v kľúčových oblastiach správy oceánov, ako je napríklad vykonávanie SDG súvisiacich s oceánmi, budovanie kapacít, podpora ochrany a udržateľného „modrého rastu“, námorný výskum, medzinárodné riadenie rybníctva, dôstojné pracovné podmienky, boj proti NNN rybolovu a námorná bezpečnosť.

- *Komisia a vysoká predstaviteľka budú podporovať lepšiu spoluprácu a koordináciu medzi globálnymi a regionálnymi organizáciami s mandátom súvisiacim s oceánmi, okrem iného aj prostredníctvom nových alebo existujúcich rámcov.*
- *Komisia podporí lepšiu koordináciu medzi regionálnymi organizáciami pre riadenie rybníctva a regionálnymi morskými dohovormi a spoluprácu s globálnymi organizáciami¹³.*
- *Komisia bude podporovať celosvetové úsilie o ochranu morskej biodiverzity vo všetkých príslušných medzinárodných inštitúciách, ako napr. prioritné opatrenia prijaté na 12. zasadnutí konferencie zmluvných strán Dohovoru o biologickej diverzite, ktorá bola venovaná morskej a pobrežnej biodiverzite¹⁴, a iné rozhodnutia súvisiace s určením ekologicky a biologicky významných morských oblastí.*
- *Komisia zabezpečí účinné vykonávanie rozhodnutí prijatých na ochranu morských druhov na 16. a 17. konferencii zmluvných strán Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi¹⁵.*
- *Komisia a vysoká predstaviteľka budú podporovať multilaterálne mechanizmy spolupráce, ako je UN-Oceans, a to v kontexte blížiaceho sa preskúmania jeho mandátu a s cieľom posilniť jeho koordinačnú úlohu.*
- *Komisia navrhne vytvoriť oceánske partnerstvá s kľúčovými aktérmi v tejto oblasti.*

Opatrenie č. 4: Budovanie kapacity

Komisia a vysoká predstaviteľka využijú vonkajší politický rámec vrátane rozvojovej spolupráce s cieľom podporiť a vybudovať kapacity pre lepšiu správu oceánov, ochranu a obnovu biodiverzity a udržateľnú modrú ekonomiku v spolupráci so svojimi partnermi vrátane medzinárodných organizácií.

Rozvoj morí a pobreží musí byť environmentálne udržateľný a sociálne inkluzívny. Interakcie a kompromisy medzi odvetviami a investíciami musia byť jasne vymedzené a sformulované.

EÚ má uzavretú širokú škálu dvojstranných dohôd o spolupráci, dohôd o partnerstve a obchodných dohôd vrátane dohôd o partnerstve v odvetví udržateľného rybníctva, na základe ktorých môže posilniť spoluprácu v otázkach týkajúcich sa morí, ako sú modrý

¹³ Napr. Medzinárodný orgán pre morské dno, Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi, Program OSN pre životné prostredie, Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj a Svetová obchodná organizácia.

¹⁴ CBD COP XII/23;
<https://www.cbd.int/decision/cop/default.shtml?id=13386>.

¹⁵ <https://cites.org/eng/res/index.php>

rast, riadenie morí a pobreží, pracovné práva a kvalifikácie¹⁶, vplyv zmeny klímy na oceány a podpora pri vykonávaní medzinárodných záväzkov.

Súčasťou tohto prístupu bude aj posilňovanie príležitostí na budovanie kapacít v kľúčových oblastiach, ako je napríklad Guinejský záliv, južný Atlantik, juhovýchodná Ázia a malé ostrovné rozvojové štáty.

Komisia a vysoká predstaviteľka pomôžu mobilizovať zdroje na podporu lepšieho plánovania udržateľnej modrej ekonomiky, najmä v kontexte Únie pre Stredomorie a barcelonského dohovoru. Prostredníctvom fóra Únie pre Stredomorie o modrej ekonomike budú podporovať regionálny dialóg, ako aj opatrenia dohodnuté v medziach tohto rámca vrátane posilnenia spolupráce v oblasti morského výskumu a inovácií prostredníctvom Iniciatívy BlueMED.

- *Komisia a vysoká predstaviteľka využijú vonkajší politický rámec vrátane rámca rozvojovej spolupráce na podporu a budovanie kapacít pre lepšiu správu oceánov a udržateľnú modrú ekonomiku v spolupráci s kľúčovými partnermi – najmä v Tichom oceáne, Indickom oceáne a v západnej Afrike.*
- *Na základe existujúcej rozvojovej spolupráce EÚ sa Komisia a vysoká predstaviteľka spolu s inými krajinami a regionálnymi organizáciami zapoja do budovania kapacít námornej bezpečnosti – najmä v Guinejskom zálive a v Indickom oceáne.*
- *V roku 2017 Komisia a vysoká predstaviteľka podporia rozvoj silného rámca pre rozvoj modrej ekonomiky založeného na dôkazoch.*
- *Komisia a vysoká predstaviteľka určia spôsoby, ako zlepšiť správu oceánov prostredníctvom plnenia cieľov v oblasti udržateľného rozvoja. To bude zahŕňať napríklad posilnenie príležitostí na budovanie kapacít v prioritných oblastiach, ako napríklad Guinejský záliv a juhovýchodná Ázia.*
- *Komisia sa zapojí do technickej spolupráce s Medzinárodnou námornou organizáciou (IMO) v záujme posilnenia vykonávania a presadzovania nástrojov IMO.*
- *Komisia zmobilizuje zdroje s cieľom podporiť pokrok v oblasti budovania kapacít súvisiacich s rozvojom udržateľnej modrej ekonomiky v Stredomorí, a to v rámci iniciatívy Únia pre Stredomorie a iných organizácií vrátane Barcelonského dohovoru.*

Opatrenie č. 5: Zaistenie bezpečnosti a ochrany morí a oceánov

V stratégii námornej bezpečnosti Európskej únie sa identifikujú bezpečnostné výzvy, akými sú pirátstvo, prevádzachstvo a obchodovanie s ľuďmi, zbraňami a omamnými látkami, a zdôrazňuje sa potreba uľahčiť spoluprácu a výmenu informácií medzi civilnými a vojenskými orgánmi. Hľadanie globálnych riešení si vyžaduje širšiu medzinárodnú diskusiu na fórach, ako napríklad OSN, G7 a G20, a na mieru šité partnerstvá zahŕňajúce ďalšie krajiny a regionálne organizácie (napr. Africká únia a ASEAN).

¹⁶ Okrem iného prostredníctvom Medzinárodného dohovoru IMO o normách výcviku, kvalifikácie a strážnej služby posádky rybárskych plavidiel z roku 1995 (dohovor STCW-F).

V záujme obmedzenia a odstránenia námorných bezpečnostných hrozieb a rizík budú Komisia a vysoká predstaviteľka spolupracovať v súčinnosti s členskými štátmi na dvojstrannej i mnohostrannej úrovni s tretími krajinami a regionálnymi organizáciami v rámci stratégie námornej bezpečnosti Európskej únie a regionálnych stratégií (napr. pre Guinejský záliv, Africký roh) prostredníctvom zintenzívnenia činnosti v prioritných oblastiach¹⁷.

Nové nariadenie o Európskej pohraničnej a pobrežnej strážii¹⁸ a pozmenené nariadenia o Európskej námornej bezpečnostnej agentúre a Európskej agentúre pre kontrolu rybárstva poskytujú základ pre lepšiu spoluprácu medzi agentúrami EÚ, ktoré podporujú orgány členských štátov vykonávajúce funkcie pobrežnej stráže, a krajinami mimo EÚ v európskych morských oblastiach. Táto činnosť sa zameria aj na zlepšenie spolupráce medzi pobrežnými strážami členských štátov pri vykonávaní viacúčelových kampaní, ako napríklad odhaľovanie nelegálneho vypúšťania znečisťujúcich látok podľa dohovoru MARPOL¹⁹. V rámci tejto spolupráce budú agentúry Frontex, EMSA a EFCA podnikat viacúčelové operácie, okrem iného na účely kontroly rybolovu, hraníc a migrácie v strednej časti Stredozemného mora. Na doplnenie týchto činností sa do boja proti prevádzkačstvu, ochrany plavidiel, boja proti pirátstvu a monitorovania rybolovných činností prostredníctvom operácií SOPHIA a ATALANTA nasadia aj ozbrojené sily EÚ, ktoré budú pri plnení svojich povinností spolupracovať aj s organizáciou NATO.

- *Komisia a vysoká predstaviteľka budú v spolupráci s členskými štátmi stavať na stratégii námornej bezpečnosti Európskej únie a spolupracovať s ostatnými krajinami na znižovaní a odstraňovaní námorných bezpečnostných hrozieb a rizík.*
- *Komisia a vysoká predstaviteľka budú pracovať na zlepšení výmeny medziodvetvových informácií o námornom dozore medzi členskými štátmi za účasti agentúry EMSA, a to okrem iného podporou uplatňovania jej spoločného prostredia na výmenu informácií, a takisto aj s tretími krajinami, čo by uľahčilo medzinárodné intervencie.*
- *Komisia posúdi, ako možno uľahčiť interoperabilitu prostredí námorného dozoru, ako je napr. spoločné prostredie na výmenu informácií.*
- *Na základe technického pokroku v oblasti satelitnej komunikácie a analýzy údajov a existujúcich systémov monitorovania námorných činností Komisia spoločne s vysokou predstaviteľkou spustia pilotný projekt zameraný na monitorovanie nezákonného rybolovu na celom svete, pričom sa zároveň budú usilovať o rozšírenie námornej situačnej informovanosti, a preskúmajú možnosti na rozšírenie monitorovania na ďalšie odvetvia.*

¹⁷ To zahŕňa: prácu na koordinovanom prístupe k otázkam námornej bezpečnosti na medzinárodných fórach (napr. OSN, G7 a G20) a prostredníctvom dialógov na vysokej úrovni; posilnenie a podporu regionálnej reakcie EÚ v námornej oblasti (napr. operácia Atalanta na boj proti pirátstvu v Indickom oceáne a operácia EUNAVFOR MED Sophia v Stredomorí mori na boj proti sieťam prevádzkačov a obchodníkov s ľuďmi) a budovanie námorných bezpečnostných kapacít s tretími krajinami a regionálnymi organizáciami.

¹⁸ Nariadenie (EÚ) č. 2016/1624 o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 2016/399 a ktorým sa ruší nariadenie (ES) č. 863/2007, nariadenie Rady (ES) 2007/2004 a rozhodnutie Rady 2005/267/ES.

¹⁹ Medzinárodný dohovor o zabránení znečisťovaniu z lodí, MARPOL 73/78.

3. ZMIERNENIE TLAKU NA OCEÁNY A MORIA A VYTVORENIE PODMIENOK PRE UDRŽATEĽNÚ MODRÚ EKONOMIKU

S cieľom zabezpečiť, aby boli oceány zdravé a aby boli systémom na podporu života a zdrojom, musí byť správa oceánov účinnejšia. Činnosť EÚ by sa mala zamerať na zmenu klímy a jej vplyv, znečisťovanie a eutrofizáciu morí, prevenciu, ochranu a obnovu morských ekosystémov a biodiverzity a udržateľné využívanie morských zdrojov.

Opatrenie č. 6: Implementácia dohody z konferencie COP21 a zmierňovanie škodlivých vplyvov zmeny klímy na oceány, pobrežia a ekosystémy

Komisia sa bude zasadzovať o to, aby sa chránila úloha morských a pobrežných ekosystémov pri zmierňovaní dôsledkov zmeny klímy. Spolu s vysokou predstaviteľkou sa bude snažiť dosiahnuť široký politický konsenzus o potrebe ochrany funkcie oceánov ako prirodzených „zachytávačov uhlíka“ prostredníctvom spolupráce s EÚ a medzinárodnými politickými aktérmi v kontexte rokovaní o zmene klímy a relevantných medzinárodných dohovorov týkajúcich sa životného prostredia.

Komisia sa zameria na posilnenie činností súvisiacich s oceánmi na úrovni EÚ s cieľom vykonať Parížsku dohodu o zmene klímy, ako sú napr. napríklad zníženie emisií z lodnej dopravy a budúci rozvoj obnoviteľných zdrojov energie. Spolu s vysokou predstaviteľkou bude spolupracovať s členskými štátmi a medzinárodnými partnermi, aby podporila zahrnutie takýchto činností do vnútroštátnych opatrení, ktorými sa má zabezpečiť vykonanie záväzkov vyplývajúcich z Parížskej dohody. Okrem toho bude Komisia podporovať medzinárodne akceptovaný akčný plán, ktorý sa okrem iného bude zaoberať dôsledkami otepľovania oceánov, stúpania hladiny morí a okysľovania. Táto práca bude stavať na piatej hodnotiacej správe Medzivládneho panelu o zmene klímy a jeho budúcej osobitnej správe o zmene klímy a oceánoch a kryosfére.

- *Komisia bude intenzívnejšie spolupracovať s medzinárodnými partnermi s cieľom dohodnúť sa na jednotnom postupe na ochranu a obnovu morských a pobrežných ekosystémov.*
- *Do roku 2020 Komisia spustí medzinárodné verejno-súkromné partnerstvá zamerané na obnovu, úpravu alebo rozvoj „zelenej modrej infraštruktúry“.*
- *Spolu s vysokou predstaviteľkou bude Komisia spolupracovať s členskými štátmi a medzinárodnými partnermi, aby podporila zahrnutie činností súvisiacich s oceánmi do vnútroštátnych opatrení, ktorými sa má zabezpečiť vykonanie záväzkov vyplývajúcich z Parížskej dohody. Súčasný stav by sa mohol prezentovať v globálnom hodnotení, ako sa to stanovuje v Parížskej dohode.*
- *Komisia navrhne medzinárodné opatrenia, ktoré by sa mali prijať okrem iného v nadväznosti na dôsledky otepľovania oceánov, zvyšovania hladiny morí a okysľovania. Na spoluprácu s medzinárodnými partnermi sa použije sieť zelenej diplomacie.*

Opatrenie č. 7: Boj proti nezákonnému rybolovu a posilnenie udržateľného globálneho riadenia oceánskych potravinových zdrojov

Boj proti NNN rybolovu na celom svete je pre EÚ prioritou. Najmenej 15 % úlovkov rýb na celom svete v hodnote 8 – 19 miliárd EUR ročne je ulovených nezákonným spôsobom. EÚ spolupracuje s ostatnými krajinami s cieľom iniciovať štrukturálne reformy ich systémov riadenia rybárstva. Cieľom je posilniť tieto činnosti počas nasledujúcich 5 rokov. Komisia má predovšetkým v úmysle posilniť mnohostranné opatrenia, ktoré majú NNN rybolov potlačiť posilnením nástrojov umožňujúcich sledovanie a identifikovanie plavidiel a štátnych príslušníkov vykonávajúcich nezákonné praktiky, ako aj posilnením úlohy kľúčových medzinárodných agentúr, ako napr. Interpol.

EÚ bude spolupracovať s medzinárodnými partnermi, podporí budovanie technických a administratívnych kapacít na boj proti NNN rybolovu, bude propagovať spoluprácu medzi agentúrami a posudzovať negatívne sociálne dôsledky týchto činností.

- *Komisia posilní opatrenia týkajúce sa NNN rybolovu tým, že zlepší súčasné systémy a podporí členské štáty pri zabezpečovaní účinných kontrol prostredníctvom rozvoja elektronických nástrojov.*
- *Spolu s vysokou predstaviteľkou bude Komisia spolupracovať s tretími krajinami, okrem iného na budovaní kapacít a partnerstva s Európskou agentúrou pre kontrolu rybárstva vrátane vykonávania dohody o opatreniach prístavných štátov.*
- *Komisia a vysoká predstaviteľka budú využívať dostupné finančné prostriedky EÚ na podporu činností, ktoré prispievajú k boju proti NNN rybolovu.*
- *Komisia bude spolupracovať s tretími krajinami prostredníctvom dvojstranných dialógov a formálnych postupov (predbežná identifikácia, identifikácia a zaradenie na zoznam) podľa nariadenia o NNN rybolove.*
- *V rámci dvojstranných dialógov a regionálnych a medzinárodných fór budú Komisia a vysoká predstaviteľka riešiť problémy súvisiace s NNN rybolovom, ako napr. nútená práca a iné formy práce, ktoré porušujú ľudské práva.*
- *EÚ bude okrem toho podporovať multilaterálne opatrenia, medzi ktoré patrí*
 - *vytvorenie globálneho registra plavidiel;*
 - *pridelenie jedinečného identifikátora plavidla (číslo IMO) komerčným rybárskym plavidlám;*
 - *prijatie usmernení s cieľom vypracovať a vykonávať systémy dokumentácie úlovkov (globálne osvedčenie o úlovku) a*
 - *posilnenie úlohy Interpolu v boji proti NNN rybolovu.*
- *Komisia posilní dohľad EÚ nad rybárskou flotilou pôsobiaceou mimo vôd EÚ všade, kde táto flotila pôsobí, a to v súlade s navrhovaným nariadením o udržiavateľnom riadení rybárskych flotíl pôsobiacich mimo vôd EÚ²⁰.*

Opatrenie č. 8: Zákaz škodlivých dotácií na rybolov

Dotácie na rybolov, ktoré prispievajú k nadmernému rybolovu, nadmernej kapacite a k NNN rybolovu, sú už dlho zdrojom medzinárodného znepokojenia. Zrušenie týchto

²⁰ COM(2015) 636 final.

dotácií sa požadovalo na Svetových samitoch o udržateľnom rozvoji v rokoch 2002 a 2012. V programe trvalo udržateľného rozvoja OSN do roku 2030 bola stanovená lehota na zrušenie týchto dotácií (2020).

Bude sa podporovať medzinárodné úsilie zamerané na zníženie nadmernej kapacity svetovej rybárskej flotily a nadmerného rybolovu zo strany tejto flotily a zákaz škodlivých dotácií. To podporí rokovania WTO o zákaze dotácií, ktoré prispievajú k nadmernej kapacite, nadmernému rybolovu a NNN rybolovu.

- *EÚ sa bude aktívne zapájať do multilaterálnych rokovaní v rámci WTO s cieľom zakázať do roku 2020 dotácie, ktoré prispievajú k nadmernej kapacite, nadmernému rybolovu a NNN rybolovu.*

Opatrenie č. 9: Boj proti odpadu v moriach a „moriach plastu“

Odpad v moriach predstavuje vážnu hrozbu pre naše oceány. Komisia už podnikla kroky na riešenie tohto problému pri zdroji a tieto opatrenia podstatným spôsobom posilní.

Komisia navrhne opatrenia na minimalizáciu vzniku odpadu v produktovom cykle, od výberu materiálu, cez dizajn výrobkov, výrobu, spotrebu a recykláciu až po likvidáciu.

EÚ v rámci akčného plánu pre obehové hospodárstvo navrhne do roku 2017 stratégiu pre plasty, ktorá sa zameria na také problémy ako recyklovateľnosť, biodegradovateľnosť, prítomnosť nebezpečných látok v určitých plastoch a morský odpad, a bude zahŕňať jasný medzinárodný prvok na riešenie problematiky úniku plastov do životného prostredia. To do roku 2020 prispeje k zníženiu odpadu vyplaveného plážach a strateného rybárskeho výstroja aspoň o 30 %. Prispeje to aj k zníženiu objemu mikroplastu, ktorý sa dostáva do morského prostredia, a v prípade potreby aj prostredníctvom obmedzenia ich používania vo výrobkoch.

To následne prispeje k vykonaniu programu trvalo udržateľného rozvoja OSN do roku 2030. Ďalším prínosom stratégie bude potvrdenie globálneho charakteru problému a potreby kolektívneho opatrenia, a to aj v kontexte multilaterálnych dohôd o životnom prostredí. Posúdia sa v nej možnosti na zefektívnenie boja proti morskému odpadu v rámci vonkajšej činnosti EÚ a rozvojovej pomoci s cieľom zamedziť prílivu plastového odpadu do svetových oceánov a, ak to bude ekologicky odôvodnené a technicky možné, aj možnosti účasti na dobre koordinovaných činnostiach zameraných na odstraňovanie odpadu.

- *Ako súčasť svojej stratégie obehového hospodárstva Komisia navrhne v roku 2017 stratégiu pre plasty, ktorá sa okrem problému recyklovateľnosti a biologickej rozložiteľnosti bude zaoberať aj morským odpadom.*
- *Komisia sa bude zaoberať zdrojmi odpadu v moriach vrátane odpadu vznikajúceho z dôvodu prepravných a rybolovných činností, a to prostredníctvom revízie smernice o prístavných zberných zariadeniach²¹ a v prípade potreby ďalších opatrení týkajúcich sa rybolovu a akvakultúry.*
- *Komisia prispeje k hodnoteniu účinnosti medzinárodných, regionálnych a subregionálnych stratégií v oblasti správy a prístupov k boju proti morskému plastovému odpadu a mikroplastom, ako to požaduje zhromaždenie OSN pre životné prostredie.*

²¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/59/ES z 27. novembra 2000 o prístavných zberných zariadeniach na lodný odpad a zvyšky nákladu.

- *Komisia poskytne finančnú podporu, najmä z Európskeho námorného a rybárskeho fondu, na účely zvýšenia kapacít na zber morského dopadu a zlepšenie dostupnosti údajov o koncentráciách odpadu v moriach v celej EÚ.*
- *Komisia navrhne posilnenie inštitucionálneho rámca na riešenie otázky morského odpadu, napríklad prostredníctvom lepšej koordinácie medzinárodného úsilia, plánu G7 na riešenie otázky morského odpadu a globálneho partnerstva na boj s morským odpadom.*
- *Komisia nadviaže na globálne a regionálne záväzky a bude podporovať akčné plány na riešenie otázky morského odpadu, ktoré budú zamerané na regionálneorské dohovory v celej Európe.*

Opatrenie č. 10: Podpora námorného priestorového plánovania (NPP) na celosvetovej úrovni

Udržateľné využívanie oceánov a ich biodiverzity vrátane dosiahnutia príslušných cieľov udržateľného rozvoja závisí od vhodného plánovania a riadenia ich využívania zo strany ľudí v rámci i mimo oblastí jurisdikcie jednotlivých štátov. Námorné priestorové plánovanie môže byť nástrojom účinnej organizácie využívania morí v rámci námornej oblasti vrátane ustanovenia, riadenia a prepájania chránených morských oblastí²². Využívanie námorného priestorového plánovania vo svete rastie a v priebehu posledných desiatich rokov došlo k zhromaždeniu značného množstva skúseností a osvedčených postupov.

V roku 2017 Komisia začne spolupracovať so všetkými príslušnými aktérmi na vypracovávaní návrhov medzinárodne uznávaných usmernení s cieľom podporiť využívanie námorného priestorového plánovania a súvisiacich procesov v partnerských krajinách a na medzinárodnej úrovni, najmä v rámci OSN.

- *V roku 2017 Komisia začne pracovať na návrhoch medzinárodných usmernení týkajúcich sa námorného priestorového plánovania.*

Opatrenie č. 11: Dosiahnuť globálny cieľ, ktorým je ochrana 10 % pobrežných a morských oblastí a podpora účinného riadenie chránených morských oblastí

Morská biodiverzita je v súčasnosti v znepokojujúcom stave. Tropické útesy stratili za posledných 30 rokov viac než polovicu koralov, ktoré ich tvoria. V súčasnosti má iba 3,4 % oceánov a morí status chránených morských oblastí, čo je výrazne pod úrovňou cieľa 10 % ochrany, ktorý bol dohodnutý na celosvetovej úrovni a má sa dosiahnuť do roku 2020. Ochrana a obnova morských ekosystémov by mala priniesť environmentálne a hospodárske prínosy. Zvýšenie plochy chránených morských oblastí na 30 % by mohlo vygenerovať až 920 miliárd EUR v rokoch 2015 a 2050²³.

²² V smernici EÚ o námornom priestorovom plánovaní z roku 2014, oznámení z roku 2008 o prístupe EÚ k námornému priestorovému plánovaniu a usmerneniach UNESCO týkajúcich sa námorného priestorového plánovania sa uvádza niekoľko prvkov, ktoré podporujú rozvoj takého plánovania.

²³ OECD. The ocean economy in 2030 (Morská ekonomika v roku 2030), OECD Publishing, Paríž (2016).

Rôzne organizácie a fóra pracujú na rôznych typoch oblastných nástrojov riadenia podľa svojich príslušných právomocí²⁴. Chránené morské oblasti sú však účinné len vtedy, keď sú dobre riadené a predstavujú ekologicky koherentnú sieť. Ich riadenie si vyžaduje adekvátne plánovanie, ako aj ľudské a finančné zdroje.

Komisia prispeje k účinnosti chránených morských oblastí na celom svete tým, že podporí výmenu osvedčených postupov a podporí snahy o vytvorenie súdržných sietí. Komisia bude tiež podporovať regionálnu a medzinárodnú spoluprácu na účely rozvoja mechanizmov dlhodobého udržateľného financovania pre chránené morské oblasti²⁵.

Nová vykonávacia dohoda v rámci dohovoru UNCLOS o ochrane a udržateľnom využívaní biologickej diverzity v oblastiach mimo jurisdikcie jednotlivých štátov by pomohla dosiahnuť globálny cieľ 10 % ochrany a výrazne zvýšiť rozsah chránených morských oblastí na otvorenom mori.

- *Komisia prispeje k účinnosti a rozšíreniu chránených morských oblastí na celom svete tým, že podporí výmenu osvedčených postupov a podporí snahy o vytvorenie súdržných sietí.*
- *Komisia bude tiež podporovať regionálnu a medzinárodnú spoluprácu na účely rozvoja dlhodobých mechanizmov udržateľného financovania pre chránené morské oblasti.*
- *Komisia dokončí twinningový projekt týkajúci sa chránených morských oblastí, ktorý uľahčuje výmenu najlepších postupov a budovanie kapacít v chránených morských oblastiach Atlantického oceánu medzi Európou, Afrikou a Severnou a Južnou Amerikou.*
- *Komisia zabezpečí v rámci programu Horizont 2020 a programu LIFE možnosti financovania pre morský výskum, ktorý je dôležitý pre vytváranie chránených morských oblastí a bude spolupracovať s medzinárodnými partnermi.*

4. POSILNENIE MEDZINÁRODNÉHO VÝSKUMU OCEÁNOV A ZHROMAŽĎOVANIE ÚDAJOV

Kvalitné vedecké poznatky o oceánoch majú zásadný význam pre úspešné riešenie väčšiny uvedených problémov a pre zabezpečenie využívania zdrojov udržateľným spôsobom. To si vyžaduje značné investície do aktív a vybavenia. Zdieľanie poznatkov a údajov vedie k maximálnemu prínosu pre spoločnosť.

EÚ a jej členské štáty dosahujú dobré výsledky pri financovaní morského a námorného výskumu a zlepšovaní dostupnosti údajov a interoperability. Spolupráca s medzinárodnými partnermi vrátane spoločného využívania zdrojov je nevyhnutným krokom na zabezpečenie znalostnej základne potrebnej pre účinné riadenie oceánov.

²⁴ Regionálne organizácie pre riadenie rybárstva, regionálne morské dohovory (Dohovor o ochrane morského prostredia severovýchodného Atlantiku – dohovor OSPAR), pokiaľ ide o chránené morské oblasti, IMO, pokiaľ ide o zvlášť citlivú morskú oblasť; diskusie o chránených morských oblastiach v oblastiach mimo jurisdikcie jednotlivých štátov sú súčasťou rokovaní o biologickej diverzite v oblastiach mimo jurisdikcie jednotlivých štátov.

²⁵ Okrem iného aj prostredníctvom projektov financovaných EÚ, ako napríklad pilotný projekt EP týkajúci sa transatlantickej spolupráce v oblasti morských chránených oblastí.

Opatrenie č. 12: Ucelená stratégia EÚ na pozorovanie oceánov, zhromažďovanie údajov a námorné účtovníctvo

Európska námorná monitorovacia a dátová sieť (EMODnet) umožňuje výskumníkom, verejným orgánom, ako aj podnikateľskej a občianskej spoločnosti vyhľadávanie, zobrazovanie, sťahovanie a používanie údajov a dátových produktov z viac ako 100 námorných výskumných ústavov zaoberajúcich sa batymetriou, geológiou, biotopmi, fyzikou, chémiou a životom v moriach v okolí Európy.

Zosúladenie spolupráce EÚ s jej medzinárodnými partnermi by malo výrazne posilniť znalosti podporujúce správu oceánov, a to aj prostredníctvom výrazného posilnenia integrovaného systému pre prírodný kapitál a vedenie údajov o ekosystémových službách, ktorý sa vyvíja v spolupráci s Európskou environmentálnou agentúrou a medzinárodnými partnermi.

- *Komisia bude pri vypracúvaní návrhu koherentnej stratégie pozorovania oceánov, ktorý má predložiť v roku 2018, vychádzať z údajov zo siete EMODnet v súlade s komuniké skupiny G7 z Cukuby²⁶. Posúdi, či sú siete pozorovania oceánov vhodné na daný účel a vykoná analýzu hospodárskych, environmentálnych a spoločenských prínosov ich posilnenia.*
- *V kontexte tejto správy naplánovanej na rok 2018 Komisia navrhne, ako by bolo možné sieť EMODnet zosúladiť s ostatnými vnútroštátnymi alebo regionálnymi snahami o zber námorných údajov s cieľom vytvoriť medzinárodnú sieť pre zber námorných údajov a zabezpečiť otvorený prístup k týmto údajom.*

Opatrenie č. 13: Posilnenie investícií do „modrej“ vedy a inovácií

EÚ a jej členské štáty vynakladajú približne 2 miliardy EUR ročne na morský výskum. Viac ako 260 miliónov EUR pochádza z programu Horizont 2020 pre výskum a inovácie. Túto úroveň ambícií je potrebné zachovať. Cieľom špecifickej oblasti zamerania na „modrý rast“ je prierezový morský a námorný výskum a podpora politík súvisiacich s oceánmi vrátane rybolovu, energie získavanej mimo pobrežia a námornej dopravy.

Členské štáty čoraz viac koordinujú alebo integrujú svoje výskumné programy zamerané na riešenie spoločných problémov na úrovni EÚ (napríklad prostredníctvom spoločnej programovej iniciatívy Zdravé a produktívne moria a oceány, projektov Black Sea Horizon a EMBLAS) a morských paniev (napríklad prostredníctvom iniciatívy BONUS v oblasti Baltského mora a iniciatívy BLUEMED v oblasti Stredozemného mora).

- *V rámci iniciatívy európskeho cloudu pre otvorenú vedu²⁷ Komisia zriadi „pilotný cloud pre modrú vedu“ a bude aj naďalej investovať do morského výskumu a inovácií.*
- *Komisia bude spolupracovať s partnermi G7 s cieľom podporiť novú iniciatívu G7 „Budúcnosť oceánov“ zameranú na zlepšenie výskumu a pozorovania oceánov a morí.*

²⁶ http://www.japan.go.jp/g7/_userdata/common/data/20160517communique.pdf

²⁷ Oznámenie o stratégii pre jednotný digitálny trh v Európe [COM(2015) 192, 6.5.2015].

Opatrenie č. 14: Medzinárodné partnerstvá v oblasti vedy, inovácie a výskumu oceánov

Pre vedu a výskum oceánov v EÚ môže byť spolupráca s inštitúciami mimo EÚ veľmi prínosná. Vyhlásenie z Galwayu o výskumnej spolupráci v Atlantickom oceáne medzi EÚ, USA a Kanadou z roku 2013 bolo rozhodujúcim krokom vpred. Komisia bude vyhlásenie z Galwayu uplatňovať aj naďalej.

Na podporu zručností potrebných na účely inovácií a konkurencieschopnosti bude Komisia v rámci koncepcie sektorovej spolupráce v oblasti zručností a naďalej podporovať priemyselné partnerstvo v oblasti námorných technológií.

V nadväznosti na odporúčanie OECD zamerané na podporu väčšej medzinárodnej spolupráce v námornej vede a technike Komisia preskúma aj možnosti vytvorenia medzinárodných sietí na výmenu skúseností pri podpore inovatívnych námorných technológií, ktoré sú v súlade s existujúcimi nástrojmi.

- *Komisia bude zakladať partnerstvá v oblasti morského výskumu a vedy s kľúčovými partnermi v rámci existujúcich dohôd v oblasti vedy a technológií, vrátane oceánskych partnerstiev a globálnych aliancií, ktorých je členom, ako sú Belmontské fórum alebo Skupina pre pozorovanie Zeme.*
- *Komisia posilní svoju prácu v rámci Aliancie pre výskum Atlantického oceánu (All-Atlantic Ocean Research Alliance) podporou posilnených rámcov námornej spolupráce s kľúčovými aktérmi v oblasti južného Atlantiku.*
- *Komisia bude podnikne potrebné kroky s cieľom zahrnúť krajiny južného Stredomoria do iniciatívy BLUEMED. V rámci Čiernomorskej synergie posilní aj svoju účasť na vede, výskume a inováciách pre oblasť Čierneho mora.*

5. ZÁVER

EÚ má dôležitú zodpovednosť za oceány a moria. Zohráva dôležitú úlohu ako zástanca udržateľného rozvoja, globálny aktér v rámci správy oceánov a používateľ morských zdrojov. EÚ by mala zintenzívniť svoje úsilie na zabezpečenie toho, aby boli oceány bezpečné, čisté a udržateľné v prospech súčasných a budúcich generácií.

Komisia a vysoká predstaviteľka sa zaviazali zlepšiť správu oceánov so zameraním na prioritné oblasti uvedené vyššie. Pritom budú podporovať synergie medzi politikami a stratégiami EÚ, ktoré môžu podporiť zlepšenie správy oceánov, napríklad prostredníctvom zvýšenia námornej bezpečnosti a podpory udržateľného rozvoja.

Budú spolupracovať s členskými štátmi, medzinárodnými organizáciami a partnermi, regionálnymi organizáciami a zainteresovanými stranami, aby podporili navrhované opatrenia a preskúmali ďalšie spôsoby a prostriedky na posilnenie medzinárodnej správy oceánov. V spolupráci s vysokou predstaviteľkou Komisia zriadi fórum zainteresovaných strán EÚ zamerané na oceány a moria na celom svete. Podporia pokračovanie tejto iniciatívy a rozvinú pravidelný dialóg o úsilí EÚ o zlepšenie medzinárodnej správy oceánov. Prvé zasadnutie fóra sa bude konať v roku 2017.

Komisia a vysoká predstaviteľka budú pravidelne podávať právu o pokroku v uvedených opatreniach, pričom prvú správu podajú do dvoch rokov od prijatia tohto oznámenia.